

VILDTBANESTEN MUNKE BJERGBY

4190 Munke Bjergby

Vildtbanestenen på plænen ved Munke Bjergby præstegård.

Stenens tekst står flot opmalet med rød farve. Bagsiden af den trekantede sten.

Et udgået elmetræ ved præstegården er nu omdannet til en flot munkefigur.

Administration

Ejerforhold
Oprettet
Sidste rettelse
Tilsyn og beskadigelser
Pleje, skiltning og 100 m.-zone
FREDNINGSNR.
STEDNR.

Munke Bjergby Kirke
2015
06-2015
Kulturarvsstyrelsen - [KUAS](#)
[Sorø Kommune](#)
[3423-25](#)
[040108-91](#)

Find Fortidsmindet med GPS

GPS
Længdegrad 11.521804
UTM-system
Breddegrad 55.505862
E 659238 N 6153960

Beskrivelse

Vildtbanestenen ved Munke Bjergby præstegård

Vildbanepæle eller -sten er en speciel type fredede fortidsminder fra enevældens tid, hvor al jagt på de afmærkede områder var forbeholdt kongen og pælene markerede området ydergrænser. Ved indkørslen til Munke Bjergby Præstegård står en flot opmalet vildtbanesten, som i 1700-tallet fungerede som markering af Kong Frederik d. V. (1746-66) personlige jagtmarker i datidens Sorø Amt. Stenen blev genfundet i 1961 under nedrivning af en gammel stråttækt længe ved præstegården i Munke Bjergby og den trekantede sten bærer følgende inskription optrukket med rød farve:

F5 (Frederik d. V.) SA (Sorø Amt) WB (Wildt Bane) 1762 (Opsat 1762) N15 (Sten nr. 15)

Der kendes i dag til i alt 17 sådanne vildtbanesten fra Kong Frederik d. V. vildtbane i Sorø Amt i 1700-tallet. Heraf står 12 stadig i nutidens Sorø Kommune. Afmærkningen i sten afløste tidligere tiders letforgængelige egetræspæle og stenhugger Niels Mikkelsen fra Horsens leverede i alt 33 sådanne stenpæle. Tæt på Munke Bjergby står to andre sten: En står ved "Pælegården" ca. 1,5 km. mod nordøst og vildtbanesten nr. 18 og 19 - såkaldte "Mellemsten" uden inskription - kan ses på hver sin side af Dambro over Sandlyng Å på landevejen mellem Døjringe og Stenlille.

Efter reformationen 1536 og under enevælden samlede kongemagten enorme landområder forbeholdt kongelig jagt. Tidligere klosterjorder blev i stor stil omlagt til kongelige jagtområder gennem omfangsrige mageskifter og således opstod for eksempel Nordeuropas største sammenhængende vildtbane på hele 400 km² på Sydsjælland mellem Præstø og Dybesø Fjord.

På de kongelige vildtbaner var al jagt forbeholdt den kongelige husholdning og jagtvildtet var en af grundstenene i den kongelige kødforsyning. Det var forbundet med meget streng straf at forgribe sig på kongens jagtvildt. Nedlæggelse af "Adelvildt" (Hjorte) blev eksempelvis straffet med dødsstraf eller udstikning af øjnene og mildere forseelser blot med fængsling eller skud i kroppen. Retsjournaler og klageskrifter refererer forståeligt nok ofte til afgørelser og stridigheder omkring kongens vildtbaner.

I Danmark er der i alt bevaret omkring 150 vildtbanepæle, men kun få står på deres oprindelige position da de ofte senere efter vildtbanernes ophævelse blev samlet ved herregårde, kirker og langs almindelige vejforløb. Ved alleen til Hald Hovedgård ved Viborg står der for eksempel en samling på i alt 16 vildtbanesten.

Det er også nærliggende at sammenligne og se den centraliserede brugsret af de kongelige vildtbaner i sammenhæng med især de Sjællandske "Kongeveje", som blev anlagt som hoveriarbejde af lokalområdets bønder og hvor kun kongen var tilladt at færdes.

